

INSSI-hanke
Oppimisprosessiryhmä
Opinto-ohjauksen työryhmä
Opiskelijan ohjauksen nykytila
insinöörikoulutuksessa

- Tutkimuksen tavoitteena oli:
 - selvittää opiskelijan ohjauksessa käytettäviä menetelmiä eri ammattikorkeakouluissa
 - kerätä saatuja kokemuksia erilaisten menetelmien toimivuudesta
 - levittää tietoa toimivista menetelmistä.

- Tutkimusmenetelmänä teemahaastattelu
- Kohderyhmänä insinööriksi opiskelevien ohjauksesta vastaavat henkilöt
- Tutkimuksessa oltiin yhteydessä 21:een insinöörikoulutusta antavaan ammattikorkeakouluun

- Teemahaastattelun teemat:
 - Opintojen alkuvaiheen ohjaus ja ryhmäytyminen
 - Opintojen edistymisen seuranta
 - Hitaammin edistyville suunnatut tukitoimet
 - HOPSin laadintaan tarjottava tuki
 - Opinnäytetyön ohjaus
 - Opintojen loppuvaiheen erityistuki

- Opiskelun aloitusvaihe
 - Lähes kaikissa AMKeissa opintojen alkuvaiheeseen kuuluu ”Johdatus AMK-opintoihin” – tyyppinen opintojakso
 - Laajuus 1,5 – 18 op
 - Aloittavat opiskelijat taloon tavallisesti jo elokuussa
 - Opiskelijatuutorit vahvasti mukana alkuvaiheessa

- Opiskelijoiden ryhmäytymisen edistäminen opintojen alussa:
 - Kaikki AMK:t kiinnittävät huomiota alkuvaiheen ryhmäytymiseen
 - Toteutustapoja mm.:
 - Teemapäivät (esim. "Analog trippen")
 - Excursiot oman alan yrityksiin
 - Urheilutapahtumat
 - Illanvietot makkaranpaiston merkeissä
 - Opetussuunnitelmaan sisältyvä opintojakso, jossa toimitaan ryhmänä, jolle on annettu tehtävä ja tavoite.

Opintojen edistymisen seuranta:

Kaikki AMK:t suorittavat opintojen edistymisen seurantaan joko lukukausittain (12 AMKia) tai lukuvuosittain (9 AMKia).

Yleisin hälytysraja oli 45 op/lukuvuosi.

Muita seurattavia rajoja esimerkiksi:

- Ennen opinnäytetyön aloittamista oltava koossa 150 op
- Ennen syventävien opintojen aloittamista 3. lukuvuoden alussa saa suorittamattomia opintoja olla enintään 17 opintopistettä.
- Ennen kolmannen vuoden kevätlukukaudella olevalle harjoittelujaksolle lähtöä on oltava suoritettuna vähintään 112 opintopisteen opinnot.

Opintojen edistymisen seuranta:

- Yleisesti opintojen edistymisen seurannasta vastaavat ryhmän ohjaavat opettajat ja opinto-ohjaajat yksin tai vuosikursseittain työnjaosta sopien.
- Yliajalla opiskelevien opintojen edistymisen seurannasta vastasi joko opinto-ohjaaja tai koulutusohjelman vastuopettaja, yhdessä AMK:ssa myös päättötyön ohjaaja.

Opintojen edistymisen seuranta:

Huom!

Pienten AMKien etuna, että opiskelijat tunnetaan ja esimerkiksi läsnäolojen seuranta tapahtuu luontevasti.

==> Opintojen edistymättömyyteen voidaan puuttua heti kun poissaoloja alkaa kertyä.

Opinnoissaan hitaasti edistyville suunnatut tukitoimet

Yleisin tukitoimi on tukiopetus eri tavoin toteutettuna:

- tapauskohtaisesti opiskelijoiden pyynnöstä
- ”vaikeisiin opintojaksoihin” jo alun alkaen keskimääräistä enemmän lähiopetusta kohdentaen
- opettajien päivystys- tai työpajatoimintana
- reputtaneille tarjottuna lyhyenä kertauskurssina, jossa pääasiat käytiin läpi ja sen jälkeisenä tenttinä
- valmentavana opetuksena ennen varsinaista opintojaksoa (erityisesti kielissä).

Opinnoissaan hitaasti edistyville suunnatut tukitoimet

Lukivaikeuden huomiointi:

- lukitesti kaikille opintonsa aloittaville (2 AMKia)
- mahdollisuus käydä vapaaehtoisessa lukitestissä (7 AMKia)
- opiskelijan toimitettava koulun ulkopuolisen asiantuntijan antama virallinen todistus lukivaikeudestaan (12 AMKia).

Kieliopinnoista vapauttaminen lukivaikeuden perusteella

- Ei ole kovin yleistä.
- Oltava todistus vaikeaksi määritellystä lukivaikeudesta ja takana useita opintojakson suoritusyrityksiä.

HOPSin laadintaan tarjottava tuki

HOPSia laativa opiskelija saa hyvin tukea kaikissa ammattikorkeakouluissa:

- ryhmän ohjaavalta opettajalta
- opinto-ohjaajalta
- koulutusohjelmavastaavalta.

HOPSin laadintaan tarjottava tuki

Sähköisen HOPSin etuja:

- Opiskelijahaastatteluissa käytettävät lomakkeet ovat helposti saatavilla.
- HOPSista saadaan läpinäkyvä eri osapuolille (oppilas-opettaja-opinto-ohjaaja).
- Hyväksiluvuissa sähköinen tiedonsiirto on kätevää vaikkakaan siitä ei saada aina täyttä hyötyä. Esimerkiksi aiemmin hankitun osaamisen tunnistamiseen ja opintojen hyväksilukuun liittyvissä tapauksissa on kuitenkin liikuteltava paperisia dokumentteja.

HOPSin laadintaan tarjottava tuki

Sähköisen HOPSin ongelmia:

- Koska lukujärjestys ei ole tiedossa HOPSia laadittaessa, laadittava suunnitelma voi olla käytännössä lukujärjestys-teknisesti mahdoton toteuttaa.
- HOPSin laadinnan pohjana oleva tieto ei ole aina luotettavaa.
- Rasti ruutuun –periaatteella tapahtuva opintojaksojen poiminta HOPSiin on vain mekaaninen suoritus, joka ei lisää opiskelijan motivaatiota opintojaan kohtaan.
- Koska opetussuunnitelmaan ei sisälly kovin paljon todellisia valintamahdollisuuksia, on sähköisellä HOPSilla vain vähän käyttöä ja opiskelijat kokevat sen laadinnan turhana.

Opinnäytetyön ohjaus

- Opinnäytetyöprosessi käynnistyy 12 AMK:ssa 3. vuoden keväällä informaatiotilaisuuden muodossa
 - Viidessä AMK:ssa käynnistäminen sisältyy erilliseen opintojaksoon, esim. ”Tutkimusseminaari”
 - Kolmessa AMK:ssa informaatiotilaisuus 4. vuoden alussa
 - Yhdessä AMK:ssa informaatio välitetään koulun intran kautta

Opinnäytetyön ohjaus

- Kuudessa AMK:ssa on käytössä kokonaisvaltainen opinnäytetyön ohjausprosessi
 - Aiheen etsiminen ja työsuunnitelman laatiminen aikatauluineen. Mahdollinen aloitusseminaari.
 - Työn edistymisen seuranta välivaiheittain. Seuranta kattaa kaikki 4. vsk:n opiskelijat. Toteutus esim. Moodlessa tai Excelissä.
 - Töiden esittely opinnäytetyöseminaarissa.
- Viidessä AMK:ssa työn edistyminen kirjataan oppilaskohtaisesti seurantalomakkeille.

Opinnäytetyön ohjaus

- Kuudessa AMK:ssa on käytössä ns. kakkosohjaajajärjestelmä
 - Kakkosohjaaja lukee valmiin työn ja arvioi sen
 - Näin varmistetaan arvioinnin laatua
- Ohjaajan resurssi 12-23 h/työ
 - Kakkosohjaaja 1-5 h/työ

Opinnäytetyöprosessissa esiintyviä ongelmia

- Aiheen ja sopivan yrityksen löytäminen
- Aloitusvaikeudet, riittämätön rajaus (liian laaja)
- Työ venyy
 - Työssä käynti, motivaation heikkeneminen, työn ohjaajan riittämätön aktiivisuus
- Kirjallisen tuotoksen puuttumaan jääminen tai sen hidaskäyttäytyminen
- Yhteydenpito opiskelijaan voi olla hankalaa
 - Passiivisuus, ”katoaminen”

Opinnäytetyön tekemisen tukeminen

- Opinnäytetyöpajat
 - Ohjausta mm. työn raportointiin ja tietoteknisiin kysymyksiin
 - Pajatilaisuuksia parhaimmillaan viikoittain
 - Käytössä kahdeksassa AMK:ssa
- Säännöllisesti kokoontuvat seminaarit
 - Töiden esittely ja arviointi
- Ryhmäkokoontumiset
 - Erityisesti yliaikaisten opiskelijoiden opiskelumotivaation lisääminen ja ylläpito

Opintojen loppuvaiheen erityistuki

- Neljäs vsk - tarkennettu seuranta
 - Opintopistekertymän kartoittaminen ja rästien aikataulutettu suoritussuunnitelma. Ohjaajana esim. tuutoropettaja.
 - Käytössä kymmenessä AMK:ssa
- Alle 60 op → erityisseuranta
 - Esim. Excel-taulukossa kaikki puuttuvat suoritukset ja opinnäytetyön tilanne. Taulukkoa päivitetään jatkuvasti.
 - Käytössä kahdessa AMK:ssa, kolmessa muussa opiskelijat laativat itse suunnitelman opintojensa loppuun saattamisesta

Opintojen loppuvaiheen erityistuki

- Viides vsk – opintojen edistymisen erityisseuranta
 - Opiskelijoita lähestytään puhelimitse tai sähköpostitse
 - Seurantavastuussa OPO, opinnäytetyön ohjaaja, tuutoropettaja tai koulutusohjelmavastaava
 - Käytössä 16 AMK:ssa
- Kuudes vsk
 - Jatkoaikaa anottava
 - Myöntämisen kriteerit ja käytännöt vaihtelevat: puuttuu 60 op tai (ääritapaus) jopa puolet tutkinnosta

Kiitokset mielenkiinnosta!